

Huid-op-huid contact na een keizersnede

Huid-op-huid contact (skin-to skin care, Kangaroo care) is een natuurlijk proces waarbij de baby met zijn of haar borst op de borst van de moeder wordt gelegd. Het kind wordt bedekt met dekens om afkoeling tegen te gaan.¹ Het contact kan starten op 3 tijdstippen na de bevalling:

- Onmiddellijk huid-op-huid contact: in de eerste minuten na de geboorte;
- Heel vroeg huid-op-huid contact: start 30-40 minuten na de geboorte;
- Vroeg huid-op-huid contact: vindt plaats in de eerste 24 uur na de geboorte.

Bij een normale 'vaginale' bevalling wordt direct huid-op-huid contact vaak nagestreefd. Huid-op-huid contact na een keizersnede is niet heel vanzelfsprekend. Het wordt op dit moment in een beperkt aantal ziekenhuizen in de Benelux aangeboden. Het Catharina Ziekenhuis biedt huid-op-huid contact al sinds 2010 aan.

Voordelen van vroeg huid-op-huid contact na een normale 'vaginale' bevalling²:

- Moeders hebben minder stuwing van de borsten en minder pijn in de borsten na 3 dagen;
- Moeder zijn minder angstig 3 dagen na de geboorte;
- Baby's zuigen effectiever tijdens de eerste borstvoedingssessie;
- Baby's huilen 12 keer minder in de observatie periode;
- Hartslag, ademhaling en temperatuur van de baby blijven vaker stabiel;
- De bloedglucosewaarden van de baby's stijgen.

De voordelen van huid-op-huid contact zijn zo duidelijk dat de World Health Organization (WHO) adviseert huid-op-huid contact na te streven bij alle pasgeborenen, onafhankelijk van het gewicht van de baby, de zwangerschapsduur ten tijde van de bevalling en de wijze van de bevalling (vaginaal of keizersnede).¹ Want ook tijdens een keizersnede is huid-op-huid contact mogelijk. Tevens worden tijdens de keizersnede de ouders zoveel mogelijk bij het geboorteprocess betrokken en kunnen zij hun eigen kind geboren zien worden door het operatiedoek tijdens de eigenlijke geboorte van het kind te laten zakken.³

In een onderzoek van Nolan en Lawrence (2009) werden de kinderen direct na de keizersnede met hun wang tegen de wang van moeder gehouden.⁴ Op de recovery was er opnieuw huid-op-huid contact. De gemiddelde lichaamstemperatuur van de baby's in het eerste uur na de geboorte was aantoonbaar hoger in de huid-op-huid contact groep. Er werden geen nadelen van huid-op-huid contact aangetoond.

Rol van de vader

Ook de vader kan een belangrijke rol hierin spelen. Erlandsson et al. onderzocht het effect op baby's van huid-op-huid contact met de vader na de keizersnede.⁵ Alle baby's lagen aanvankelijk 5-10 minuten op de borst van de moeder na de geboorte. De baby's uit de onderzoeksgroep kregen daarna huid-op-huid contact met hun vaders, de baby's uit de onderzoeksgroep kregen dit niet. Uit dit onderzoek blijkt dat baby's die extra huid-op-huid contact met hun vader krijgen minder huilen en kalmer zijn.

Effect op borstvoeding

Ook is het effect van huid-op-huid contact op borstvoeding gunstig: borstvoeding bij baby's die huid-op-huid contact hebben met hun vader of moeder gaat beter dan bij baby's die dit niet gehad hebben.⁶ Ook hier zijn geen nadelen gevonden.

Minder bijvoeding

Verder blijkt uit studies dat gezonde baby's die vroeg huid-op-huid contact op de operatiekamer na een keizersnede krijgen, minder bijvoeding nodig hebben in het ziekenhuis, dan kinderen die geen huid-op-huid contact krijgen.^{7,8} Zij hebben ook aantoonbaar minder bijvoeding nodig dan kinderen die pas buiten de operatiekamer huid-op-huid contact krijgen.

Communicatie met de ouders

Tenslotte is aangetoond dat wanneer er huid-op-huid contact is direct na de keizersnede dit de communicatie tussen de ouders en het kind positief beïnvloedt.⁹

Nadelen

Eén van de meest genoemde nadelen van huid-op-huid contact na een keizersnede is het risico op temperatuurdaling bij het kind. Baby's die geboren worden door middel van een keizersnede hebben daar meer kans op.² De literatuur die hier tot nu toe over bekend is, toont echter aan dat kinderen die direct na de keizersnede huid-op-huid contact krijgen niet meer risico lopen op temperatuurdaling.^{3,10}

Conclusie

Er zijn veel voordelen van direct huid-op-huid contact na een keizersnede. Nadelen zijn niet aangetoond. Er is geen hoger risico op temperatuurdaling bij gezonde baby's. De borstvoeding gaat beter, kinderen huilen minder en het verbetert de communicatie tussen ouders en kind.

Referenties

1. World Health Organization (2003). Kangaroo mother care: A practical guide. Geneva, World Health Organization, Department of Reproductive Health and Research.
2. Moore, E. R., G. C. Anderson, et al. (2012). "Early skin-to-skin contact for mothers and their healthy newborn infants." Cochrane Database Syst Rev **5**: CD003519.
3. Smith, J., F. Plaat, et al. (2008). "The natural caesarean: a woman-centred technique." BJOG : an international journal of obstetrics and gynaecology **115**(8): 1037-1042; discussion 1042.
4. Nolan, A. and C. Lawrence (2009). "A pilot study of a nursing intervention protocol to minimize maternal-infant separation after Cesarean birth." J Obstet Gynecol Neonatal Nurs **38**(4): 430-442.
5. Erlandsson, K., A. Dsilna, et al. (2007). "Skin-to-skin care with the father after cesarean birth and its effect on newborn crying and prefeeding behavior." Birth **34**(2): 105-114.
6. Velandia, M., K. Uvnas-Moberg, et al. (2012). "Sex differences in newborn interaction with mother or father during skin-to-skin contact after Caesarean section." Acta Paediatr **101**(4): 360-367.
7. Kristina J. et al. Early skin-to-skin after cesarean to improve breastfeeding. Lippincott Williams & Wilkins 2011.
8. Hung, K. J. and O. Berg (2011). "Early skin-to-skin after cesarean to improve breastfeeding." MCN. The American journal of maternal child nursing **36**(5): 318-324; quiz 325-316.
9. Marianne Velandia et al. Onset of vocal interaction between parents and newborns in skin-to-skin contact immediately after elective cesarean section. Birth 37: 3 september 2010.
10. Gouchon, S., D. Gregori, et al. (2010). "Skin-to-skin contact after cesarean delivery: an experimental study." Nurs Res **59**(2): 78-84.